

ליקוטי אמרים

פרק כה

שמא

כי קרוב אליך הדבר מאד וגו': נצבים ל, יד. האומר אחטא ואשוב אין מספיקין כו': יומא פה, ב (במשנה).

פרק כה וזהו שכתוב כי קרוב אליך הדבר מאד וגו' שבכל עת ובכל שעה בידו של אדם וברשותו הוא להעבי' רוח שטות והשכחה מקרבו ולזכור ולעורר אהבתו לה' אחד המסותרת בודאי בלבבו בלי שום ספק. וז"ש ובלבבך ונכלל בה גם דחילו דהיינו שלא ליפרד בשום אופן מיחודו ואחדותו יתברך אפי' במסירת נפש ממש בלי שום טעם ושכל מושג אלא בטבע אלהי וכ"ש בשבירת התאוות הקלה מיסורי מיתה שקרוב אליו הדבר יותר לכבוש היצר הן בבחי' סור מרע אפי' מעבירה קלה של דברי סופרים שלא לעבור על רצונו ית' מאחר שנפרד בה מיחודו ואחדותו כמו בע"ז ממש בשעת מעשה והרי גם בע"ז יכול לעשות תשובה אח"כ. ואף שהאומר אחטא ואשוב

[זא, ב]

והשכחה: ש"שוכח אהבתו לה' כו", כנ"ל.⁵
(כ"ק אדמו"ר¹)

ונכלל בה גם דחילו דהיינו שלא ליפרד בשום אופן מיחודו ואחדותו יתברך. . בלי שום טעם ושכל מושג אלא בטבע אלהי: עלי דרך ענין ה"טבע" המבואר לעיל פי"ט "גשמת האדם. . חפצה וחשקה בטבעה ליפרד ולצאת מן הגוף ולידבק בשרשה ומקורה. . וטבע זה הוא שם המושאל לכל דבר שאינו בבחי' טעם ודעת כו" – אבל לא ממש, כי שם מדבר בנוגע לחיוב ואהבה.

(כ"ק אדמו"ר⁶)

הן בבחי' סור מרע אפי' מעבירה קלה של דברי סופרים. . והן בבחי' ועשה טוב. . כגון לעמול בתורה. . וכן לתפלה בכונה. . וכן. . עבודת הצדקה: הטעם שב"סור מרע" נקט בסתם, אפילו מעבירה קלה של דברי סופרים, משא"כ ב"ועשה טוב" קחשיב ג' דברים – תורה, תפלה וצדקה:

"סור מרע" (מצוות לא תעשה) – הוא במלכות (כמאמר⁷ "שמור לנוקבא"),⁸ שהיא (בכללות) בחינה אחת, ולכן נקט "אפילו מעבירה קלה כו", בלי לפרט סוגי העבירות. וזהו שמדייק אדה"ז בלשונו: "מעבירה קלה" – ה"לעומת זה" של דעת קלה

וזהו שכתוב כי קרוב אליך כו': כאן הוא סיום הענין דפי"ז ("ובזה יובן מ"ש כי קרוב גו") ופי"ח ("ולתוספת ביאור באר היטב מלת מאד שבפסוק כי קרוב גו").

(כ"ק אדמו"ר¹)

בכל עת ובכל שעה בידו של אדם וברשותו. . לזכור ולעורר אהבתו. . המסותרת כו': ומ"מ הרי היא [מצ"ע, כל זמן שלא חדרה בכל מציאות האדם (עד ל"פיך. . לעשותו"), שזוהו דרושה עבודה ויגיעה גדולה] "אהבה מסותרת", כי: (א) זה ש"בכל עת ובכל שעה בידו של אדם וברשותו. . לזכור ולעורר אהבתו לה' כו" – הוא רק בכח; (ב) גם לאחר שזוכר ומעורר אהבתו לה', לכבוש היצר ב"סור מרע ועשה טוב" – לא נעשה הדבר טבע בנפשו, ולכן צריך בכל פעם לחזור ולעורר אהבתו מחדש כדי לכבוש היצר.²

ומ"ש אדה"ז לקמן (בסיום הפרק) ש"קיום התומצ" תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו. . שיהי קבוע בלבו תמיד ממש יומם וליילה לא ימיש מזכרונו – יש לומר שזוהי דרגה נעלית בגילוי האהבה המסותרת, שנעשה כמו טבע בנפשו.³ ועצ"ע.

(כ"ק אדמו"ר⁴)

¹ "אהבת ה' – אהבה מסותרת" (ח"א ע' שמח ואילך). (4) לקו"ש חל"ז ע' 174 הערה 13. (5) פי"ד. (6) הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק).

(1) "מראה מקומות, הגהות והערות קצרות". (2) וראה קונטרס העבודה פי"ה (ע' 33). (3) בכללות דרגות האהבה המסותרת ועבודת האדם לגלותה – ראה "ספר הערכים – חב"ד" ערך

אין מספיקין כו' היינו שאין מחזיקים ידו להיות לו שעת הכושר לעשות תשובה אבל אם דחק השעה ועשה תשובה אין לך דבר שעומד בפני התשובה. ואעפ"כ כל איש ישראל מוכן ומזומן למסור נפשו על קדושת ה' שלא להשתחוות לע"ז אפי' לפי שעה ולעשות תשובה אח"כ והיינו מפני אור ה' המלוכש בנפשם כנ"ל שאינו בבחי' זמן ושעה כלל אלא למעלה מהזמן ושליט ומושל עליו כנודע. והן בבחי' ועשה טוב להתגבר כארי בגבורה ואומץ הלב נגד היצר המכביד את גופו ומפיל עליו עצלה מבחי' יסוד העפר שבנפש

דחק השעה: ע"ד ל' חז"ל – ברכות סד, א. אין לך דבר שעומד בפני התשובה: ירושלמי פאה פ"א ה"א¹⁷. מדרש הנעלם בז"ח ס"פ בראשית. רמב"ם הל' תשובה פ"ג הי"ד. מפני אור ה' המלוכש בנפשם כנ"ל: פ"ח-ט. להתגבר כארי: ע"ד ל' חז"ל – אבות ספ"ה. עצלה מבחי' יסוד העפר: כנ"ל פ"א.

רמב"ם הלכות תשובה פ"ד ה"א¹⁸. ועיין ג"כ אגה"ת פ"א¹⁹.

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

למעלה מהזמן ושליט ומושל עליו: יש לפרש שני ענינים אלו: (א) מצד „למעלה מהזמן” – כל ענין (אפילו של רגע) יש בו ענין של נצחיות²⁰, וכדלקמן בקדושה (ש„יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד“), אלא שבענין דלעו"ז תשובה עוקרתו. (ב) מצד „ושליט ומושל עליו” – אפשר שענין שהוא לפי שעה יהפך להיות נוגע יותר מענין הנמשך זמן ארוך.

(כ"ק אדמו"ר²¹)

ושליט ומושל עליו: לכאורה הכוונה שאור ה' שליט ומושל על הזמן.

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

כנודע: עיין ג"כ שער היחוד והאמונה פ"ז²².

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

להתגבר כארי בגבורה ואומץ הלב כו': עיין ג"כ טור או"ח בתחלתו²³.

(כ"ק אדמו"ר¹⁷)

אותה, אלא אם עשה אדם תשובה מהן הרי זה בעל תשובה כו' (ה"ו). (19) ושם: „אין מספיקין דייקא, אבל אם דחק ונתחזק ונתגבר על יצרו ועשה תשובה מקבלין תשובתו.” (20) אבל צ"ע אם נכון הוא שלגבי האור האלקי שלמעלה מהזמן אין חילוק בין רגע אחד לזמן ארוך. (21) הגהה לשיעורים בספר התניא (כת"ק) – נדפסה (בחלקה) ב„שיעורים בספר התניא” ע' 288 הערה 5. לקו"ש ח"ח ע' 5 הערה 25. (22) ושם: „שם הוי"ה מורה שהוא למעלה מן הזמן.. הוא ית' למעלה מהמקום והזמן.” (23) ושם: „גבור כארי כנגד הלב, כי הגבורה בעבודת הבורא יתברך היא בלב, ואמר שתחזק לך בעבודתו.”

דמלכות (כמארז"ל⁹, „נשים דעתן קלה“); „של דברי סופרים” – כי ד"ס ביחוד הם במלכות¹⁰.

„ועשה טוב” (מצוות עשה) – הן בז"א (זכור לדכורא⁷), שעיקרו ג' בחינות, חסד גבורה תפארת, שהן (בסדר מלמטה למעלה) כנגד ג' היסודות (העיקריים)¹¹: רוח – תפארת, אש – גבורה, מים – חסד.

והם הם ג' הדברים שמונה אדה"ז (שהם ג' הדברים שעליהם העולם עומד¹²): „לעמול בתורה” – קו התורה, תפארת; „לתפלה בכוונה” – קו העבודה (שהרי עבודה היא עבודת הקרבנות, ותפלות כנגד תמידין תקנום¹³, וגם התפלה עצמה נקראת „עבודה שבלב”¹⁴), גבורה¹⁵; „עבודת הצדקה” – קו הגמ"ח, חסד.

(מוהר"צ אבי כ"ק אדמו"ר¹⁶)

היינו שאין מחזיקים ידו להיות לו שעת הכושר לעשות תשובה אבל אם דחק השעה ועשה תשובה אין לך דבר שעומד בפני התשובה: ראה

(7) זח"א מת, ב. ועוד. (8) ראה לקו"ת בלק עג, א ואילך (עיי"ש). (9) שבת לג, ב. קידושין פ, ב. (10) ראה לקו"ת נשא כז, ב. ועוד. (11) ראה ספר יצירה פ"ג מ"ג. פרדס שער ט (המכריעין) פ"ג – הובא ונת' באוה"ת יתרו ע' ב'תרפ"ה. סה"מ תרנ"ט ע' לו ואילך. ובכ"מ. (12) אבות פ"א מ"ב. (13) ברכות כו, ב. (14) תענית ב, א. (15) וזהו ש„תפלה” גימטריא „יצחק רבקה”, שהם בקו הגבורה. (16) לקוטי לוי"צ לתניא ע' ו. (17) ושם: „בפני בעלי תשובה.” (18) ושם: „ארבעה ועשרים דברים מעכבין את התשובה. ארבעה מהן עוון גדול והעושה אחד מהן אין הקב"ה מספיק בידו לעשות תשובה” (ה"א). „כל אלו הדברים וכיוצא בהן אף על פי שמעכבין את התשובה אין מונעין

ליקוטי אמרים

פרק כה

שמג

לעמוד בתורה: ע"ד לי הז"ל
 – סנהדרין צט, ב. לעולם
 ישים אדם עצמו כו': ע"ז ה,
 ב.

הבהמית מלהטריח גופו בזריזות בכל מיני טורח ועבוד'
 משא בעבודת ה' שיש בה טורח ועמל כגון לעמול
 בתורה בעיון ובפה לא פסיק פומיה מגירסא וכמארו"ל
 לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול
 וכחמור למשאוי וכן לתפלה בכונה בכל כחו ממש וכן
 בעבודת ה' שהיא בדבר שבממון כמו עבודת הצדקה
 וכיוצא באלו ממלחמות היצר ותחבולותיו לקרר נפש
 האדם שלא להפקיר ממונו ובריאות גופו שלעמוד נגדו
 ולכבשו קרוב מאד אל האדם כשישים אל לבו שלנצח
 היצר בכל זה ויותר מזה ולעשות הפכו ממש קל
 מאד מיסורי מיתה ה' ישמרנו ויסורי מיתה ה' ישמרנו
 היה מקבל באהבה וברצון שלא ליפרד מיחודו ואחדותו
 ית' אפי' לפי שעה להשתחות לע"ז ח"ו וכ"ש שיש לו
 לקבל באהבה וברצון כדי לדבקה בו לעולם ועד דהיינו
 כשיעשה רצונו ית' בעבודה זו יתגלה בה פנימית רצון
 העליון בבחי' פנים וגילוי רב ולא בהסתר כלל וכשאין
 שום הסתר פנים ברצון העליון אזי אין דבר נפרד כלל

[לז, א]

ואחדותו ית' בלבד, (ב) „לעולם ועד” – ולא לפי
 שעה בלבד.

(כ"ק אדמו"ר²⁶)

כשיעשה רצונו ית' בעבודה זו .. תהיינה נפשו
 האלהית והחיונית .. מיוחדות בתכלית היחוד ..
 ויחוד זה למעלה הוא נצחי כו': ויתר על כן
 בלימוד התורה – שלא רק היחוד שנעשה ע"י
 הלימוד הוא נצחי, אלא גם התורה עצמה שלומד
 היא נצחית, שהרי ההמשכה דמ"ת היא מבחי' אנכי
 שהוא למעלה ממדידה והגבלה לגמרי, ועאכו"כ
 למעלה ממדידות המקום והזמן [ולכן מצינו שמ"ת
 נמשך בכל הזמנים ובכל המקומות, כדאיתא
 במדרש²⁷ עה"פ²⁸, „וידבר אלקים את כל הדברים
 האלה”, ש„מה שהנביאים עתידים להתנבאות בכל
 דור ודור קבלו מהר סיני .. אף החכמים .. כל אחד
 ואחד קבל את שלו מסיני”, ואפילו „כל מה שתלמיד
 ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני”²⁹].

לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור
 לעול וכחמור למשאוי: „כשור (לעול)” – גבורה,
 „וכחמור (למשאוי)” – חסד²⁴, כי תורה היא בחי'
 תפארת הכוללת חסד וגבורה.

(מוהר"צ אבי כ"ק אדמו"ר²⁶)

וכן לתפלה בכונה בכל כחו ממש: כלומר: וכן
 לתפלה (צריך להתגבר כדי שתהי') בכונה בכל כחו
 ממש.

(כ"ק אדמו"ר⁶)

בכונה בכל כחו ממש: כחו של המתפלל (ולא של
 הכוונה), ולכן נקט „כחו” ולא „כחה”.

(כ"ק אדמו"ר²⁵)

יסורי מיתה .. היה מקבל באהבה וברצון שלא
 ליפרד מיחודו ואחדותו ית' אפי' לפי שעה ..
 וכ"ש שיש לו לקבל באהבה וברצון כדי
 לדבקה בו לעולם ועד: הכ"ש הוא בשנים: (א)
 „לדבקה בו” – ולא שלילת הפירוד (מיחודו)

בספר התניא ע' 291 הערה 7. 27 שמו"ר פכ"ח, ו. רפמ"ז.
 28 יתרו כ, א. 29 ראה בהנסמן בלקו"ש ח"ד ע' 1088.

24 ראה סה"מ תרכ"ז ע' תג (וש"נ). תרס"ח ע' קה. 25 הגהה
 לשיעורים בספר התניא (כת"ק) – נדפסה בחלקה ב, תניא בצירוף
 מ"מ, ליקוט פירושים, שינוי נוסחאות' ע' תפה. 26 שיעורים

וכלל להיות יש ודבר בפני עצמו ולזאת תהינה נפשו האלהית והחיונית ולבושיהן כולן מיוחדות בתכלית היחוד ברצון העליון ואור א"ם ב"ה כנ"ל. ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד כי הוא ית' ורצונו למעלה

מיוחדות בתכלית היחוד ..
כנ"ל: פכ"ג.

ויחוד זה למעלה הוא נצחי כו': ואף שצריך להבין איך הוא זה, אבל אדה"ז מעיד שכן הוא.

(כ"ק אדמו"ר⁴¹)

ויש לבאר זאת ג"כ בשכל אנושי, ואפי' בשכל דנה"ב – ע"פ המבואר בשיחת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ⁴² בענין מהלך נסיעות בני ישראל במדבר, שאף שזמן היותם בכל מסע לא הי' שווה (ובלשון הכתוב⁴³ – „ויש אשר יהי' הענן מערב עד בוקר ונעלה הענן בבוקר ונסעו או יומם ולילה גו' או יומיים או חודש או ימים גו'"), מ"מ, הצד השווה שבכל המסעות הוא: (א) „על-פי ה' יחנו ועל-פי ה' יסעו", (ב) „את משמרת ה' שמרו על-פי ה' ביד משה"⁴⁴, היינו שלא הי' כל שינוי וחילוק בהעמדת המשכן ובכל הענינים ד„משמרת ה'", בין אם נשתהו במקום שנה או כמה שנים, בין אם נשתהו במקום יומם ולילה, או אפילו רק „מערב עד בוקר".

וטעם הדבר – כי מכיון שחונים „על-פי ה'" ונוסעים „על-פי ה'", שהוא למעלה מהזמן ולמעלה מהמקום (אלא שבפועל נמשכים המסע והחני' זמן מסויים, לפי שתכלית הבריאה בכלל, והנסיעות בפרט, היא לעשות לו ית' דירה בזמן ובמקום גשמי), הרי החילוק במשך הזמן אינו נוגע כלל.

ועד"ז בנדו"ד, שמכיון שעבודתו היא על-פי דבר ה', ובזה מקיים רצונו, אשר „גילוי רצונו שבדבורו שהיא התורה הוא נצחי" – הרי גם אם הציווי בפועל הוא לזמן וענין מוגבל, אינן זה נוגע כלל, מכיון שענינו בזה הוא בהלמעלה מהזמן ובהלמעלה מהמקום [וע"ד המובא בכ"מ בתורת הנגלה⁴⁵ בענינים הדורשים שיעור, אשר אם זהו דבר מצוה, הרי „מצותי' אחשבי"⁴⁶, וכאילו יש בו שיעור גשמי].

(כ"ק אדמו"ר⁴⁷)

וענין זה הוא לא רק כשמחדש בתורה, אלא גם כשלומד מה שכבר למד (ועאכו"כ – כשלומד בפעם המאה ואחת, שאז התורה נקראת על שמו³⁰), שבלימוד זה ממשיך בפועל את הכחות שניתנו לו במ"ת (ולכן הלימוד צ"ל באופן ד„מה להלן באימה וביראה כו' אף כאן כו"³¹).

וכן הוא בענין פעולת לימוד התורה בעולם, כלשון הזהר³², „בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא" (ועאכו"כ כשמחדש בתורה, שאז ה"ה בורא שמים וארץ חדשים³³) – שהוא ענין נצחי.

(כ"ק אדמו"ר³⁴)

כשיעשה רצונו ית' .. תהינה נפשו האלהית והחיונית .. מיוחדות בתכלית היחוד .. ויחוד זה למעלה הוא נצחי כו': וכן הוא לאידך גיסא, שגם כשעובר על רצון הקב"ה פעם אחת בלבד – ה"ז ענין נצחי, כמארז"ל³⁵, „אדם קורא קריאת שמע שחרית וערבית וערב אחד אינו קורא, דומה כמי שלא קרא קריאת שמע מעולם".

(כ"ק אדמו"ר³⁶)

ומ"מ יש חילוק ביניהם, כי טוב הוא מציאות נצחית הנשארת בקיומה תמיד ואינה בטלה לעולם, משא"כ רע אינו מציאות, ואינו אלא העלם והסתר, ולכן יכול הוא להתבטל ע"י עונש הממרק (בגשמיות או ברוחניות), או ע"י תשובה (ומכ"ש בתשובה מאהבה, ש„זדונות נעשו לו כזכיות"³⁷).

(כ"ק אדמו"ר³⁸)

ולזאת תהינה נפשו האלהית והחיונית ולבושיהן כולן מיוחדות בתכלית היחוד ברצון העליון ואור א"ם ב"ה: צ"ע אם גם הגוף בכלל זה³⁹.

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב⁴⁰)

תרט"ג ע' נת. (41) אגרות קודש ח"א ע' קיא. (42) סה"ש תש"א ע' 162. (43) בהעלותך ט, כא-כב. (44) שם, כג. (45) ראה שבת ז, א (במשנה) ובפרש"י שם. ועוד. (46) ראה בכורות יו"ד, א. פרש"י ביצה כז, ב ד"ה חלה. אנציקלופדי תלמודית ערך אסורו חשובו (ח"ב ע' פז ואילך). וש"ג. (47) אגרות קודש ח"ו ע' מג ואילך. לקוטי ביאורים לתניא ע' קסו.

(30) ראה קידושין לב, ריש ע"ב ובפרש"י שם ד"ה ובתורתו יהגה. (31) ברכות כב, א. (32) ח"ב קסא, ריש ע"ב. (33) זח"א ה, רע"א. (34) ד"ה וידבר אלקים תשל"ח. (35) ברכות סג, ב. (36) ת"מ ח"ד ע' 279. ח"א ע' 184. (37) יומא פו, ב. (38) לקוטי ח"א ע' 247. ת"מ ח"ב ע' 251. (39) ראה בארוכה „לקוטי פירושים" לעיל פכ"ג ד"ה אברי (הג'). (40) סה"מ

ליקוטי אמרים

פרק כה

שמה

ודבר אלהינו יקום לעולם: ישע"י מ, ח. ודבריו חיים וקיימים: נוסח התפלה – ברכת „אמת ויציב”. ולא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים: פיוט „יגדל”.

מהזמן וכן גילוי רצונו שבדברו שהיא התורה הוא נצחי וכמ"ש ודבר אלהינו יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים כו' ולא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים כו'. אלא שלמטה הוא תחת הזמן ובאותה שעה לבדה שעוסק בה בתור' או במצוה כי אח"כ אם עוסק בדבר אחר נפרד מהיחוד

ומ"מ, עי"ז שרבנו הזקן גילה לנו ענין זה (ע"י כתיבה בדיו על נייר גשמי כו'), המשיך וגילה גם למטה את הידיעה ע"ד נצחיות היחוד למעלה, כדי שידיעה זו תפעל פעולתה.

(כ"ק אדמו"ר⁵⁸)

לעתיד לבוא ייעשה הייחוד נצחי גם למטה.

(כ"ק אדמו"ר⁵⁹)

למעלה: הכוונה בזה – לא למדריגות האלקות שלמעלה [כי: (א) מאי קמ"ל, (ב) ספר התניא הוא ספר עבודה, עבודת הבינוני שהיא „מדת כל אדם ואחרי" כל אדם ימשוך⁶⁰, ואין בו מקום לסיפור דברים אודות ענינים באלקות שאינם נוגעים לעבודה], אלא לשורש הנשמה למעלה, בחי' ראש שבנשמה, שמצד גודל מעלתה אינה יכולה להתלבש בגוף אלא נשאר למעלה.

(כ"ק אדמו"ר⁶¹)

ומ"מ גם מדריגה זו היא בגדר מקום, שהרי נקראת בשם „מעלה”, שהוא בערך „מטה”. וכיון שהיחוד הוא נצחי במדריגה שהיא בערך „מטה” – סוכ"ס יפעל יחוד זה גם „מטה” גופא.

(כ"ק אדמו"ר⁶²)

וכן גילוי רצונו שבדברו שהיא התורה הוא נצחי: מוסיף בזה, שלא רק „הוא ית' ורצונו” (שלמעלה) הם למעלה מהזמן, אלא גם „גילוי רצונו” (בעוה"ז) הוא נצחי.

(כ"ק אדמו"ר⁶³)

גילוי רצונו שבדברו שהיא התורה הוא נצחי וכמ"ש ודבר אלהינו יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים כו' ולא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים כו': היינו שציווי התורה אינם רק ציוויים שנאמרו

ומושל עליו. (53 לקו"ש חל"ב ע' 133 והערה 57. 54) ראה תוס' עירובין צו, א ד"ה אביי. מנחות לה, ב ד"ה משעת. חולין ט, א ד"ה ואידך. סדר הדורות ד"א תתק"ל. (55) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 16 הערה 30 ובשוה"ג. וש"נ. (56) לקו"ש ח"א ע' 227. תו"מ ח"א ע' 30 ואילך. (57) תו"מ סה"מ ח"ד ע' צט. (58) תו"מ חל"ו ע' 163. (59) תו"מ תש"נ ח"ב ע' 25. (60) לעיל רפ"ד. (61) שיחת ש"פ פינחס תשל"א. (62) שיחת יום שמח"ת תשל"א.

ויחוד זה למעלה הוא נצחי כו': נצחיות זו מתבטאת גם בדבר הגשמי שבו נעשית המצוה – שהחפץ שבו נעשית המצוה יש בו קדושה עולמית, דאף שאין בו דין מעילה, מ"מ יש לנהוג בו כבוד⁴⁸.

(כ"ק אדמו"ר⁴⁹)

ועד"ז בנוגע לענין הזמן גופא, שע"י קיום המצוות התלויות בזמן נעשה חידוש והוספה בעצם גדר הזמן, כי זמן עצמו גדרו שינויים והתחלקות⁵⁰, וכשהאדם מקיים את המצוות התלויות בזמן – „אחשבי” להזמן⁵¹, שפועל בו קיום ותמידיות⁵².

(כ"ק אדמו"ר⁵³)

ויחוד זה למעלה הוא נצחי. . אלא שלמטה הוא תחת הזמן: עפ"ז יש לבאר הטעם שקשר של תפילין נקרא קשר של קיימא גם להדעות שבכל יום צריך להתיר את הקשר ולחזור ולקשרו (אף שקשר שעתידי להתירו אינו קשר של קיימא)⁵⁴ – כי קשר שנעשה ע"פ ציווי התורה, הרי ציווי התורה עושה ענין נצחי, גם אם קיומו בפועל („למטה”) הוא „תחת הזמן”⁵⁵.

יתירה מזו: אף שהתורה עצמה היא המצוה גם להתיר הקשר, אין זו סתירה לנצחיותו של הקשר, ושניהם – הן הקשר והן התרתו – הם נצחיים, אלא שלמטה („תחת הזמן”) כל אחד מהם הוא בזמנו.

(כ"ק אדמו"ר⁵⁶)

ויחוד זה למעלה הוא נצחי. . אלא שלמטה הוא תחת הזמן ובאותה שעה לבדה שעוסק בה בתור' או במצוה: היינו שאותו יחוד עצמו (שהוא נצחי למעלה) ישנו גם למטה, אלא שלמטה הוא „באותה שעה לבדה כו”.

(כ"ק אדמו"ר⁵⁷)

(48) ראה לקו"ש חט"ז ע' 213 הערה 16. וש"נ. (49) תו"מ חכ"ט ע' 108. (50) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 62. וש"נ. (51) להעיר מהמבואר (לקו"ש ח"ה ע' 54 (וש"נ). חל"ח ע' 10 ואילך. תו"מ תנש"א ח"ג ע' 93 ואילך) בענין מצות ספירת העומר, שמנין של זמן מצד עצמו אינו מציאות, ורק כשהוא ע"פ ציווי התורה נעשה למציאות, וע"ד „מצותי אחשבי” (בסמוך לעיל הערה 46). (52) ראה לעיל בפרקי, שאור ה' (נוסף על היותו, למעלה מהזמן, הוא גם), „שילט

העליון למטה. והיינו כשעוסק בדברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל לעבודת ה' ואעפ"כ כשהוזר ושב לעבודת ה' אח"כ לתורה ולתפלה ומבקש מחילה מה' על שהיה אפשר לו לעסוק אז בתורה ולא עסק ה' יסלח

כשעוסק בדברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל לעבודת ה': צ"ע הכוונה בדיוק הלשון „דברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל“.

(כ"ק אדמו"ר⁶⁷)

ואעפ"כ כשהוזר ושב לעבודת ה' אח"כ לתורה ותפלה ומבקש מחילה מה' .. ה' יסלח לו כמארו"ל עבר על מצות עשה ושב לא זו משם עד שמוחלין לו: צ"ע, דלכאורה בקשת מחילה (דהיינו „עבר על מצות עשה ושב“) מספקת, ולמה הצריך אדה"ז גם „ושב .. לתורה ותפלה“. ודוחק לומר דאתי לאפוקי מי שמבקש מחילה ואינו חוזר בו מהעבירה, דהוי „כטובל ושרץ בידו“⁷⁰ – דהא לא עסיק בזה כאן.

ויש לומר, דנקט „ושב .. לתורה ותפלה“ לפי שיש בהן צורך לגמרי הכפרה, לאחר בקשת המחילה: תפלה – כמו שבזמן הבית הי' גם קרבן עולה, ובזמן הזה התפלה היא במקום הקרבן, כמ"ש באגרת התשובה⁷¹. תורה – כי בעבירה הפוגמת במוח תיקונו הוא „דיתעסק באורייתא“⁷², וכיון שבכלל דברים בטלים (שבזה קאי כאן) כלולה גם חכמת אומות העולם, או התחכמות יתרה במילי דעלמא, המטמאות את המוחין⁷³ – לכן כתב גם „ושב .. לתורה“, שאז בכל אופן (אפילו אם פגם במוחין) תשובתו היא תשובה מעלייתא.

ועדיין צע"ק, שהרי מסיים „ה' יסלח לו .. שמוחלין לו“, ולזה (שתהי' מחילה גמורה) אין צורך בגמרי הכפרה ע"י תפלה ותורה, כמ"ש התוס'⁷⁴.

(כ"ק אדמו"ר⁶⁷)

70 ראה תענית טז, א. רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ג. (71 פ"א (ושם): „התמיד שהוא קרבן עולה .. וכן התפלה בזמן הזה עם התשובה“). ועיין גם שם פ"ב (ושם): „שיהי' לרצון לפני ה' .. הי' צריך להביא קרבן עולה כו"ו. (72 לקמן אגה"ת פ"ט. (73 עיין לעיל פ"ח (ושם): „העוסק בחכמת אומות העולם בכלל דברים בטלים יחשב .. ועוד זאת יתרה טומאתה של חכמת האומות .. (ש)מלביש ומטמא בחי' חב"ד כו"ו. וראה „לקוטי פירושים“ שם ד"ה בחכמת (הג') שבכלל זה גם התחכמות יתירה במילי דעלמא. (74 שבועות יב, ב ד"ה לא (ושם): „בשאר עבירות אינה מחילה גמורה .. אבל במצות עשה מוחלין לגמרי“.

בזמנם כדי לקיימם „לעולם ולעולמי עולמים .. (ואין בהם) לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת“⁶³, אלא הציוויים עצמם הם נצחיים⁶⁴ (ודוקא משום זה גם היחוד שנעשה ע"י המצוות הוא „נצחי לעולם ועד“). וע"ז מביא ראי' מהלשון „ודבר אלקינו יקום לעולם“, „ודבריו חיים וקיימים“, היינו שהדיבור עצמו הוא נצחי⁶⁵.

ואדרבה: זה שמצוות התורה אין בהן „לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת“ – הוא מפני שהציוויים עצמם הם נצחיים. וזהו שממשיך אדה"ז, שמאחר ש„גילוי רצונו שבדיבורו שהיא התורה הוא נצחי וכמ"ש ודבר אלקינו יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים“, לכן „לא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים“.

(כ"ק אדמו"ר⁶⁶)

שהיא: צ"ע אם יותר נכון „שהוא“⁶⁷, כיון דקאי על „גילוי רצונו שבדיבורו“, שהוא זכר.

(כ"ק אדמו"ר⁶⁷)

וכמ"ש ודבר אלהינו יקום לעולם: ברד"ק (וכ"ה במצו"ד) עה"פ: „ודבר אלקינו – שדיבר ע"י נביאי“ (ובפשטות נכללו בזה גם דברי הנביאים שלא נכתבו בתורה). וכאן משמע שגם תורה שבע"פ בכלל זה (ובפרט שגילוי רצונו – עיקרו בתושבע"פ⁶⁸).

(כ"ק אדמו"ר⁶⁹)

אלא שלמטה הוא תחת הזמן: „הוא“ – קאי על היחוד, שרק „למעלה הוא נצחי לעולם ועד“, משא"כ למטה הוא תחת הזמן (מאחר שהנפש בהיותה למטה היא תחת הזמן).

(כ"ק אדמו"ר⁶⁹)

63 רמב"ם הלכות יסוה"ת רפ"ט. יסוד התשיעי ב"ג עיקרים (פיה"מ פרק חלק). ובארוכה – בהקדמה לפיה"מ ד"ה החלק הראשון שיתנבא כו' ואילך. (64 ובלשון הרוגצ'ובי (צפע"נ למכות יא, א מצפע"נ השמטות להל' תרומות ס, ג): „הוא דבר הנמשך ופועל תמיד“. וראה ע"ד לקו"ש ח"ח ע' 151. וש"נ. (65 ראה גם לקמן שעהיה"א בתחלתו, שפירוש „ודבר אלקינו יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים לעד“ הוא שהתיבות והאותיות (של הדיבור) עצמן הן נצבות ועומדות לעולם. (66 לקו"ש ח"ה ע' 240. (67 להעיר שכן הוא במהדורא קמא דספר התניא. (68 לקמן אגה"ק סו"ס כט. (69 לקו"ש שם הערה 10.

ליקוטי אמרים

פרק כה

שמז

עבר על מצות עשה ושב: יומא פו, ב. כמ"ש במ"א: עיין אגה"ת פי"א. במשנה תורה: ואתחנן ו, ד ואילך. לקבל עליו מלכות שמים: ברכות יג, א. ועיין ג"כ שם סא, ב. במסירת נפש: שם נד, א. סא, ב.

לו כמארז"ל עבר על מצות עשה ושב לא זו משם עד שמוחלין לו. ולזה תקנו ברכת סלח לנו שלש פעמים בכל יום על עון ביטול תורה שאין אדם ניצול ממנו בכל יום וכמו התמיד שהיה מכפר על מצות עשה. ואין זה אחטא ואשוב אא"כ שבשעת החטא ממש הוא סומך על התשובה ולכך הוטא כמ"ש במ"א: ובוזה יובן למה צוה משה רבינו ע"ה במשנה תורה לדור שנכנסו לארץ לקרות ק"ש פעמים בכל יום לקבל עליו מלכות שמים במסירת נפש והלא הבטיח להם פחדכם

[זב, ב]

וכמו התמיד: „שהוא קרבן עולה“ (אגה"ת פי"א).
(כ"ק אדמו"ר¹)
שהיה מכפר על מצות עשה: עיין במדבר פכ"א,
כא⁷⁸. זבחים ו, א⁷⁹. תו"כ ויקרא א, ד⁸⁰.
(כ"ק אדמו"ר¹)

למה צוה משה רבינו ע"ה במשנה תורה לדור שנכנסו לארץ. לקבל עליו מלכות שמים במסירת נפש והלא הבטיח להם פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו': צ"ע הכוונה בדיוק הלשון „צוה משה רבינו ע"ה במשנה תורה“.

ויש לומר – בשני אופנים:

א) אילו נצטוו על מס"נ בשאר ד' הספרים – לא הוה קשיא מידי, שהרי התורה היא נצחית, וענין מס"נ נאמר מפי הגבורה כדי לקיימו בעת הצורך, ואף שאינו שייך בדור שנכנסו לארץ (ש"הבטיח להם פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו') – יימצא בדורות שלאחריו.

אבל כיון שהמצווה הוא „משה רבינו ע"ה“, והציווי הוא „במשנה תורה“, ש"משה מפי עצמו אמרו" ⁸¹ – הי' לו לצוות סתם, ולא לייחד דיבורו „לדור שנכנסו לארץ“ (כמובן מסדר הכתובים ⁸² – „וזאת המצוה גו' אשר אתם עוברים שמה לרשתה וגו' ארץ זבת חלב ודבש“, וממשיך „שמע גו'“, ואח"כ חוזר לענין הכניסה לארץ – „והי' כי יביאך וגו'“, היינו שהציווי „שמע גו'“ הוא באמצע הדיבור ע"ד הכניסה לארץ).

עבר על מצות עשה: הלשון ביומא שם „על עשה“ (ולא „על מצות עשה“). אבל גם בריש אגה"ת הועתק „על מצות עשה“, וכן הוא בזבחים ז, ב⁷⁵.

(כ"ק אדמו"ר¹)
ולזה תקנו ברכת סלח לנו שלש פעמים בכל יום: כלומר: כיון שבקשת מחילה מועלת מיד, ואז חוזר ליחוד הנ"ל, שאפילו לשעה קלה אינו רוצה ליפרד מיחודו ואחדותו ית' – לכן „לזה“ תיקנו לומר ברכה זו פעמים רבות, עד כדי ג' פעמים בכל יום (כדי שיוכל לחזור מיד ליחוד הנ"ל).

(כ"ק אדמו"ר⁷⁶)
תקנו ברכת סלח לנו שלש פעמים בכל יום על עון ביטול תורה שאין אדם ניצול ממנו בכל יום: ואין לומר שתיקנו ברכה זו על (שאר) ג' העבירות שאין אדם ניצול מהם בכל יום, „הרהור עבירה ועיון תפלה .. (ו)אבק לשון הרע“ – שהרי מבאר כאן שברכה זו היא „כמו התמיד שהי' מכפר על מצות עשה“, וג' עבירות אלו אינן בכלל זה.

(כ"ק אדמו"ר¹)
עון ביטול תורה שאין אדם ניצול ממנו בכל יום: המקור לזה – ראה „לקוטי פירושים“ לעיל פ"א ד"ה הבינוני.

(כ"ק אדמו"ר¹)
שאר אדם ניצול ממנו בכל יום: כלומר: לפי שאין אדם ניצול ממנו בכל יום.

(כ"ק אדמו"ר⁶⁷)

(וכפרש"י): „אעשה .. מכפרא“ (אתם עולה קאי). (80) ושם: „ונרצה לו .. על מה המקום רוצה לו, על מצות עשה ועל מצות לא תעשה שיש בה קום ועשה“. (81) מגילה לא, ב (וראה פרש"י שם) – הובא בלק"ת במדבר טו, ג. יז, ג. שה"ש כ, ג.

(75) וכן בשבועות שם. (76) הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק). „שיעורים בספר התניא“ ע' 293 (ובהערה 12). (77) כ"ב קסד, ב. (78) ושם: „תמיד של שחר מכפר על עבירות שבלילה ותמיד של בין הערביים מכפר על עבירות שנעשו ביום“. (79) ושם

יהושע ובשעת הכניסה לארץ, כמו שאר הציוויים הקשורים עם הכניסה לארץ) – כי תכלית ציווי זה היא כדי שעצם הכניסה לארץ (דהיינו – התחלת ההתעסקות בענינים ארציים, החורש והזורע כו') תהי' מתוך קבלת עול מלכות שמים, ולכן א"א לדחותו עד לשעת הכניסה לארץ (התחלת ההתעסקות בענינים ארציים) גופא, אלא עליו להיאמר דוקא לפני הכניסה לארץ, כשבנ"י נמצאים עדיין במדבר וראשם פנוי מענינים ארציים.

(כ"ק אדמו"ר⁹⁰)

צוה משה רבנו ע"ה במשנה תורה לדור שנכנסו לארץ.. לקבל עליו מלכות שמים במסירת נפש כו': „לדור שנכנסו לארץ“ דוקא, כי הצורך בענין הק"ש „שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו על ייחודו.. כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו כו"ו שייך דוקא לדור שנכנסו לארץ, שהיו במדרגת שמיעה בלבד (כמ"ש⁹¹ „ועתה ישראל שמעו גו"ו), משא"כ דור המדבר שהיו במדרגה נעלית יותר, בחי' ראי', לא הוזקקו לזה.

(כ"ק אדמו"ר⁹²)

לקבל עליו מלכות שמים: בברכות שם⁹³ – „עול מלכות שמים“⁹⁴, ורק שם יג, ב איתא „דמקביל עלי' מלכות שמים“ (בהשמטת תיבת „עול“), כמו כאן. ובדב"ר⁹⁵: „לקבל מלכות שמים“ (בהשמטת תיבת „עליו“).

(כ"ק אדמו"ר¹)

קיום התורה ומצותיה תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה: „קיום התורה ומצותי“ דייקא, כי התחלת העסק בתומ"צ יכולה להיות גם בדרך של הבנה והשגה ע"פ שכל (ע"ד מארז"ל⁹⁶ „לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אע"פ שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה“), אבל באופן זה סוכ"ס לא יהי' לזה קיום, כי היצה"ר יוכל לנצל את עניני הגוף ונה"ב כדי להטות את האדם מדרך

אבל אינו אלא זכר, שהרי שם (לה) מצינו גם שזכו לק"ש מיעקב (משעה שנטה יעקב למיתה קרא לכל השבטים ואמר להן.. אמרו לו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד“), ושם עכצ"ל שאינו אלא זכות, ולא שהציווי נאמר אז. (86) „מראה מקומות, הגהות והערות קצרות“. תו"מ ח"מ ע' 177 ואילך. הגהה לשיעורים בספר התניא (כתי"ק). (87) בשלח טז, זח. (88) ראה לקו"ת שה"ש שבערה 81. (89) תו"מ סה"מ ח"ד ע' כג ובערה 16. (90) תו"מ חמ"ג ע' 312. (91) ואתחנן ד, א. (92) תו"מ ח"ח ע' 228. ח"ט ע' 144 הערה 7. (93) וכן שם יד, ב. (94) להעיר שכן הוא גם במהדורא קמא דספר התניא. (95) פ"ב, לא. (96) פסחים ג, ב. וש"נ.

(ב באופן אחר קצת: ענין המס"נ שייך יותר (גם⁸³) בדור המדבר מבדור שנכנסו לארץ (שלהם הובטח „פחדכם גו"ו“). ובשלמא אילו נכתב הציווי בשאר ד' הספרים – לא הוה קשיא מידי, כי משה ציווה את בנ"י בשעה שנאמר לו הציווי (אף אם אין ציווי זה נוגע אליהם עצמם). אבל כיון שהציווי הוא „במשנה תורה“, שאז ביאר משה הנאמר לו מכבר, בסיני או באוהל מועד (כמ"ש הרמב"ן⁸⁴) – ומזה מובן שגם פרשת ק"ש כבר נאמרה למשה קודם לכן⁸⁵ – לא הי' לו להמתין בביאור (וכפילת) הציווי על מס"נ עד אז, אלא לבארו קודם לכן (לדור המדבר), כיון שענין המס"נ שייך יותר בדור המדבר.

(כ"ק אדמו"ר⁸⁶)

ועוד יש לומר, שכוונת אדה"ז להדגיש שהציווי נאמר לצורך אותו הדור דוקא: „במשנה תורה“ – ולא לדור המדבר (שאליהם נאמרו הציוויים שבספרים הקודמים); „לדור שנכנסו לארץ“ – ולא לצורך הדורות הבאים.

(כ"ק אדמו"ר⁸⁷)

ועוד יש לומר, שכוונת אדה"ז בדיוק לשונו שהציווי הי' ע"י „משה רבינו ע"ה“ היא לרמז שכדי שענין המס"נ יהי' בגילוי אצל האדם [ובאופן „שיהי' קבוע בלבו תמיד ממש יומם וליילה לא ימיש מזכרונו“] עם היותו מציאות (היפך ענין הביטול דמס"נ) – יש צורך בנתינת כח מיוחדת ממושה, כי משה הו"ע הביטול („ונחנו מה“⁸⁷).

וזהו שמוסיף „במשנה תורה“, שאמר משה (לא רק בתור שליח, אלא) פ"י עצמו⁸¹, היינו שזה נתעצם בהשגתו⁸⁸ – שבזה מודגש עוד יותר שהנתינת כח לגילוי ענין המס"נ היא ע"י משה רבינו דוקא.

(כ"ק אדמו"ר⁸⁹)

ועוד י"ל בביאור הטעם שציווי זה הוצרך להיות ע"י משה רבינו דוקא, ובהיותם עדיין במדבר (ולא ע"י

82) ואתחנן ו, א ואילך. (83) אף שבאמת גם הם לא הוצרכו למס"נ, שהרי לא הי' מי שבכחו לכפותם ח"ו נגד מלכות שמים. (84) בהקדמתו לספר דברים. (85) וכמ"ש הרשב"א בחידושו למנחות (לד, א), שעכצ"ל שפרשיות שמע והי' אם שמוע נאמרו בשעת יציאת מצרים, שהרי „הזהיר או הקב"ה על התפילין, והתפילין הם נעשים מארבע פרשיות אלו“. וכן מוכח מדברי המדרש (במדב"ר פי"ה, ג. נתחומא קרח ב. יל"ש ר"פ קרח. ירושלמי סנהדרין פ"י ה"א) שקרח חלק על משה בענין חיוב בית מלא ספרים במזוזה, שמה מוכח שכבר אז נאמרה מצות מזוזה (וממילא – פרשיות ק"ש הכתובות במזוזה). וזכר לדבר – ממארו"ל (דב"ר פ"ב, לא) „ממתן תורה זכו ישראל לקרות שמע“.

ליקוטי אמרים

פרק כה

שמט

פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו':
עקב יא, כה.

ומוראכם יתן ה' וגו' אלא משום שקיום התורה ומצותיה תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה' על יחודו שיהיה קבוע בלבו תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש

בחכמה, ועלי-ידה בכללות כח השכל והמדות (כחות הפנימיים של האדם); משא"כ עבודת המס"נ עצמה, שבכחות הנפש היא בחי' מקיף הרחוק, בחי' יחידה שבנפש.

ואף שגם עבודה זו היא ע"י זכירת כח המס"נ, והרי מס"נ היא מצד היחידה – הרי בנדוד' זכרון המס"נ אינו ענין בפני עצמו (שהרי אין כוונתו לעורר את המס"נ שבנפשו), אלא הוא בא רק כדי לסייע בעבודת התנומ"צ⁹⁸ (בחי' נר"נ)¹⁰⁴, ולכן גם גילוי היחידה שבזה הוא רק בנוגע למעשה.

ועפ"ז יובן מ"ש אדה"ז ש"בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו", היינו שהיצה"ר עדיין לוחם כנגדו, אף שבחי' היחידה אין כנגדה לעו"ז (בבואה דבבואה לית להו¹⁰⁵) – כי בנדוד' גילוי היחידה הוא רק בנוגע למעשה, היינו שע"י זכרון המס"נ יוכל לנצח את היצה"ר (ולא שאין בכח היצה"ר ללחום כנגדו כלל). (כ"ק אדמו"ר¹⁰⁶)

ההשגה וההרגש שלו הם אלקות (**). ועפ"ז, היותו בבחי' ביטול במציאות היא מצד המס"נ (שהיא בבחי' אור מקיף שבנפש), אבל עסק התורה גופא הוא בבחי' אור פנימי. (ב) אפשר שעסק התורה באופן הנ"ל יכול להיות (לאו דוקא ע"י הקדמת עבודת המס"נ, שהיא בבחי' אור מקיף, אלא) גם ע"י הקדמת עבודה והכליון דאהבה בתענוגים, שמאיר לו אז דבר ה' שבתורה. ובאופן זה הכל (גם הביטול במציאות) הוא בבחי' אור פנימי, וכמו בחי' רא"י דחכמה (ראה תו"ח נח מח, א ואילך). (99) אחרי יח, ה. (100) יומא פה, ב. וש"נ. (101) ראה גם לקו"ת אמור לג, ג. (102) סה"מ תרס"ט ע' צה ואילך. (103) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1022. ושם (ואילך) – שגם במס"נ ממש, כשהמס"נ הוא מדוד ע"פ דיני השו"ע אינו אמיתית ענין מס"נ. עיי"ש. (104) נוסף לכך שזכרון המס"נ גופא קשור עם שכל (נר"נ) – שמתבונן שכיון ש"יסורי מיתה ה' ישמרנו ה' מקבל באהבה וברצון שלא ליפרד מיחודו ואחדותו ית", מכ"ש שצריך לשבור תאוות היצר, שהוא "קל יותר מיסורי מיתה ה' ישמרנו", ואין זה מס"נ שלמעלה מהשכל. (105) יבמות קכב, א. וש"נ. וראה לקו"ת תצא לו, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקמב ואילך. ובכ"מ. (106) תו"מ סה"מ ח"ב ע' ג הערה 16. ח"ד ע' מט. לקו"ש ח"ט ע' 12. חט"ו ע' 188.

התורה ולהוליכו בדרך עקלתון. וכדי שלימוד התורה וקיום המצוות יהי' באופן של קיום, בר קיימא – בהכרח לעורר את כח המס"נ.

(כ"ק אדמו"ר⁹⁷)

קיום התורה ומצותיה תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה'.. כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו: מזה מובן שעצם ענין התומ"צ אינו ענין המס"נ, שהרי עבודת התומ"צ היא בכחות הנפש המתלבשים בכלים דוקא⁹⁸ [וכמ"ש⁹⁹ „אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", ודרשו רז"ל¹⁰⁰ „ולא שימות בהם", שמוזה מובן שגם ענין התומ"צ בעבודה הוא בכחות פנימיים המתלבשים בכלים], אלא שצריך שיזכור את ענין המס"נ כדי שיוכל לעמוד נגד המונעים אותו מתומ"צ וינצחם¹⁰¹.

(כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב¹⁰²)

וי"ל שבכחות הנפש הו"ע העבודה מצד מקיף הקרוב השייך לפנימי ומתלבש בו, ע"ד כח הרצון שמתלבש

(97) תו"מ חל"ו ע' 203. (98) ובפרטיות: בלימוד התורה – הרי כל ענין התורה הוא ידיעת והשגת אלקות וידיעת רצון העליון, שידיעה והשגה זו היא באור השכל המתלבש בכלי המוח דוקא; וכ"ש בעסק המצוות, שהרי כל ענין המצוות הוא בבחי' אורות המתלבשים בכלים, וכן הוא למטה, שקיום המצוות הוא בבחי' עשיית דבר מה. ואף שמבואר במ"א (ראה תו"א יתרו סו, ב. קט, א. לקו"ת דרושים לסוכות פא, ג. ובכ"מ) שאמיתית ענין התורה היא להיות בבחי' „תען לשוני אמרתך" (תהלים קיט, קעב), כעונה אחר הקורא, היינו שהאדם הוא בבחי' ביטול במציאות, ולימודו הוא רק מה שדבר ה' מדבר בפיו (והרי לכאורה ביטול במציאות הוא היפך ענין ההתלבשות בכלים) – הרי לבד זאת שגם בחינה זו אינה בבחי' יציאה מגדר הכלים לגמרי, שהרי סו"ס הלימוד הוא בבחי' ידיעה והשגה שהיא בחי' אור פנימי, הנה באמת אין סתירה כלל בין היותו בבחי' ביטול במציאות לענין ההתלבשות בכלים, ובשני אופנים: (א) י"ל שעסק התורה באופן זה הוא דוקא ע"י הקדמת בחי' רעו"ד ומס"נ בתפלה*, שע"י המס"נ בשעת התפלה ה"ה בבחי' ביטול במציאות גם בעסק התורה (וי"ל הפירוש בזה – שבאופן זה גם הכלים הם כלים שניתנו לו מלמעלה, היינו שגם

(* ועד"ז בנוגע למצוות – שעשיית המצוות בבחי' „עושין רצונו של מקום", שממשיכים גילוי בחי' רצה"ג, היא ע"י הקדמת אהבה דבכל מאדך" דוקא (ראה לקו"ת שלח מב, ג. ברכה צט, ג. ובכ"מ).

(** וי"ל שזהו ענין בחי' אותיות דסם מ"ה (ראה תו"א משפטים עז, טע"ב ואילך. מאמרי אדה"א תקס"ח ח"א ע' עה ואילך. ועוד).

ליקוטי אמרים

[לב, ב]

מזכרוננו כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל
עת ובכל שעה כנ"ל :

בכל עת ובכל שעה: היינו אפילו לאחרי זמנו של משה, שאז הוא זמן מלחמת היצר (״וזנה אחרי וגו״״¹⁰⁷).
(כ"ק אדמו"ר¹⁰⁸)

